

Az írástudók árulása napjainkban

Ez ma már szállóigének tűnő, de mindenképpen egy keserű, s ugyanakkor igazságot tükröző megállapítás az 1920-as évek végén vált közismertté a magyar irodalmi és társadalmi életben egy magyar író közvetítésével. Jogosan gondolunk Babits Mihályra, hisz az ő tanulmánya „Az írástudók árulása” jelent meg a Nyugatban 1928-ban.

Babitsot az eszmefuttatás megírására Julien Benda francia író, kritikus és filozófus műve ihlette. Babits a francia író könyvében felvetett gondolatokat elemzi, esetenként opponál vele, eközben saját állásfoglalásával is megismertet bennünket. Babits arra próbál választ kapni, hogy mi is a feladata századunkban az írástudóknak, a szellem emberének, tágabb értelemben, az értelmiségnek. Fájdalmasan érzékeli és tapasztalja: az írástudók valaha az igazság szószólói voltak, népük, hazájuk, szűkebb közösségük szellemi papjai, nemzetünk lelkiismeretének ébrentartói, a XX. század elüzletiesedett, elanyagiasodott világában hatalomra törekvő csoportok, kétes vállalkozások ügynökeivé alacsonyodtak. Babits Mihály helyesen veti föl az írástudók felelősségeit, azt, hogy sem hallgatásukkal, sem megnyilatkozásukkal nem szolgálhatnak önös érdekeket; ha elárulják erkölcsi, szellemi értékeinket, írástudóból bértollnokká válnának.

Babits szavaival élve: *„Az 'áruló' írástudó tehát nem avval lesz árulóvá, ha lába nem megy egyenesen a csillag felé, melyre ujjal mutat. Az árulást akkor követi el, ha nem is mutat többé a csillagra. Léptei magánügyek; de szavaierős és útjelzéseierős felelős a világnak, melynek kalauzává szegődött...*

Azelőtt az író a magas szellemiség embere volt. Ma legfőbb céljául minden szellemiségi tagadások és kompromittálását tekinti. A veszedelem ott kezdődik, mikor hibákat, sőt bűnöket elvileg erényekké avat...

A rendelkezésre álló idő és tér valószínűleg nem teszi lehetővé, hogy mélységeiben kitérjünk napjaink írástudóinak árulására, annak történeti csíráira, s arra a folyamatra, melynek kapcsán az árulás kibontakozott. A tendenciát, légkört, mely az említett tevékenységgel létrejött, azonban szeretnénk érzékeltetni.

A jobb megértés érdekében idézzük föl Julien Benda véleményét az írástudókkal kapcsolatban. Ő még azt vetette kollégái szemére, hogy részt vesznek a politikai életben, s így elárulják hivatásukat, a kultúra védelmét. Ezzel szemben szögezzük le, ha-

zánkban az író sohasem csak író, hanem politikus is. Ezt úgy kell érteni, hogy a magyar írástudó általában nem adhatja át magát egész személyiségével az esztétikumnak vagy kontemplációnak, mert a nemzeti lét szorongatásakor képességeiket, erőiket nemzetük létharca szolgálatába kell (kellene) állítaniuk, gyakran hajlamuk és kedvük ellenére. Sokszor elhangzik az a tapasztalatból leszűrte vélemény, hogy új világ van alakulóban. Csakugyan új-e? És ha az, hogyan, milyen szemmel nézi azt a mai ember? Először is az író minden társadalmi és emberi átalakulás legmegbízhatóbb műszere. A mi magyar világunk is – mára meggyőződhetünk erről – negatív átalakulások hullámverésében hánycódik. Mit lát ebből az író és mi érdekli őt ebből mint író? Új témák tárháza-e számára ez a változó élet? Más szóval: írásra ihleti-e a magyar író ez a mai világ, csábítja-e arra, hogy vele foglalkozzék, embereinek lelkében kutasson, s megvizsgálja mozgatóerőit? A sok-sok kérdésre adott válasz nagyon is egyértelmű. Új neveket sehol sem hallottunk, új emberek sehol sem bukkantak föl. A magyar irodalom fáján sehol sem mutatkozik új hajtás, a legújabb nemzedék nem juthat szóhoz. Elvileg és elméletileg persze minden lehetséges, de az anyagi lehetőségektől megfosztva tv-ből, rádióból és az írott sajtóból szinte teljességgel száműzve a népi és a nemzeti irodalom karanténba záródott. *Stagnál a magyar irodalom, az irodalmi folytonosság megszűnt.* Ehhez még hozzátehetjük, hogy a sajtó terén sem tükrözik a hazai médiaviszonyok Magyarországon a meglévő véleménypluralizmust. Alapvetően egy baloldali-liberális klikk uralja a sajtópiacot. Nincs meg a tájékoztatási egyensúly. A kizsárolósi továbbvitele jegyében Soros-támogatással alakult meg a liberális-baloldali új írószövetség **Eörsi Istvánnal**, Konrád Györggyel, Csaplár Vilmostal az élen. Hiába minden igyekezet, a Konrád-féle Charta rohamcsapat 97-re már kilehelte lelkét, nosza, lepjük meg a magyar társadalmat egy különleges rendeltetésű írószövetséggel. A posztkommunista baloldal és a posztmarxista liberálisok így legalább itt is egymásra találhatnak.

A gyökerek messze nyúlnak és persze közösek is. Az ősök dolgozták ki a bolsevista élcsapat elméletét, ez a liberálbolsevikok esetében is érvényes, s a *küldetésstudatot* is magában foglalja. Ma az élcsapat azt jelenti, hogy csak a liberális lehet a haladó, mo-

dem. Következő karakterjegyük a *kizárólagosság*. Náluk van a bölcsek köre, a mesés szürkeálmó. Csakis ők vezethetnek a paradicsomba, azaz Európa-házba. Joggal tódulnak föl bennünk a kérdések. Rendszerváltás? Hatalomváltás? Kormányváltás? Elitcsere?

Mivel írhatók le egész pontosan az elmúlt évek hazai politikai változásai? Míg az utóbbi három terminológia jegyei egymással keverednek és érvényesültek, addig rendszerváltásról csak megszorításokkal, fenntartásokkal beszélhetünk, hisz a nemzeti érdekekért síkraszálló politikai pártok tere rendkívül szűkre szabott, érvényesítéseit gátolják és így hatása is minimális.

Ezeknek a változásoknak a középpontjában az értelmiségi áll, aki tetteivel, megnyilatkozásaival elősegítheti vagy késleltetheti a fejlődés kibontakozásait. André Malraux definíciója szerint: „*az értelmiség olyan ember, aki életét egy eszme vonzáskörében éli...*”

Peter Viereck megfogalmazásában: „*az Ige – vagy a szó – főállású hivatalnok, vagyis egyfajta papjai valamilyen fennkölt eszmének, irodalmi, művészi, illetve filozófiai célnak...*”

Karl Mannheim pedig úgy vélte: „*Az a sajátos feladata, hogy értelmezze a világot*”.

A középkorban sem volt hiány az értelmiségiekből Abélard-tól Roger Baconig rendkívül széles skálán képviseltették magukat. Mindamellet az értelmiségi a reneszánsz szülötte. Típussá akkor vált, amikor a polgárság megérett arra, hogy aktívan részt vegyen a politika alakításában.

Érdemes egy pillantást vetnünk a nyugati értelmiség politikai zarándoklatára. Ezek a lelki Canossa-járások a 20-as években kezdődtek és a II. világháború után is folytatódtak. Igazából Oswald Spengler híres művében a század elején megjelent „*A Nyugat alkonya*” című tanulmányban körvonalazott kulturális összeomlás ekkor kezdődött meg napjainkban, kiegészülve már a gazdasági élet elsorvadásával. Mindez pedig az írástudók árulásának aktív közreműködése nélkül aligha következett volna be. A zarándokok soraiban egyaránt megtaláljuk a híres művészeket, írókat, filozófusokat, közgazdászokat. Az internacionalizmus és a kozmopolitizmus zászlóját olyan jeles személyek emelik magasba, mint a G. B. Shaw, Jean Paul Sartre, Picasso, Simone de Beauvoir, Susan Sontag, Arthur Galstom, Busik Ravidron, Simon Ley. Ők és számosan mások kevésbé ismertek a meglátogatott totalitarius rendszereket, illetve országokat, Szovjetuniót, Kínát, Vietnámot, Nicaraguát, Kubát az ígéret földjeinek tüntették föl.

G. D. H. Cole angol közgazdász és filozófus háttérrel boldogságban ezt írta: „*Százszor jobb Szatán uralma alatt élni, mint egy sereg féleszű és halvérű szociáldemokrata uralma alatt.*” G. B. Shaw így jelle-

mezte lelkiállapotát, amikor elutazott a Szovjetunióból 1931-ben: „*Holnap elhagyom a reménység honát, hogy visszatérjek nyugatra a kétségbeesés földjére*”. Ezek a politikai zarándokok, amint azt egy Paul Hollander hasonló című könyvében taglalja: „*Betegesen vonzódtak a szovjet rendszer puritán és despotikus vonásaihoz*”.

Ezeknek az értelmiségieknek tettei mögött látnunk kell a hazai társadalmuktól való elidegenedést, egyéni valós vagy elképzelt sérelmeket, frusztrációkat, konfliktusokat. Sokan azt is mondanák, hogy ezeket az embereket – s ez minden esetben tetten is érhető – a vendéglátás technológiájával, rafinált módszereivel, az átrendezett valóság képével illetve Potyemkin szellemével vezették őket félre. Azt hiszem, Granville Hicks álláspontját fogadjuk el mérvadónak ezzel kapcsolatban:

„*Egyetlen értelmiségi sem védekezhet azzal, hogy megtévesztettek, mivel éppen ez az, amit egy értelmiségi sohasem engedhet meg magának.*” Ezeknek a zarándokoknak a gyermekeik folytatták az alapító atyák romboló tevékenységét. Ez a fajta értelmiségi munkálkodás öltött mára a „*multikulturális*”, „*kulturális sokféleségi*” irányzatokban.

A nyugati civilizáció hanyatlásának egyik csalhatalatlan jele, hogy igazán sorsdöntő kérdések megoldására nincs mód: növekszik a bűnözés, fojtogat a korrupció, elhatalmasodik a természeti, környezeti romlás, az erkölcsi kulturális hanyatlással egy időben elmélyült a gazdasági válság is. A média és a reklámkultúra a hagyományos családi és közösségi életet szándékosan rombolja és helyébe deviáns, a normálistól eltérő csoportokat, szektagyülekezeteket, homoszexuálisokat, aberrált feministákat állít etalonként, követendő példának.

A tőkés társadalmak globalizációs törekvései szolgálatára szegődött értelmiség a pártok életébe is beleszól. A KDNP külföldi megregulázása, megfenyegetése, miszerint kizárják az Európai Kereszténydemokrata Unióból, amennyiben nemzeti pártokkal szóhasználatuk szerint, ha szélsőségesekkel tartják fenn a kapcsolatot, azt mutatják, hogy a *globális pénzvilág jelöli ki a jobboldal játékerét, sőt politikájuk minőségét és tartalmát is*. A nemzeti érdekeket radikálisan, de igazságosan képviselő pártok a maguk szabta utat nem járhatják, csak öfelsége „*korrekt*” ellenzékének van létjogosultsága ezen a politikai palettán. A KDNP elnökének máig tartó vesszőfutása, melyhez bírósági határozat mellett, párton belül a liberális kisebbség hangoskodása, hogy mondjon le, jelzés minden nemzeti értelmiséginek, hogy még az ellenfél sem becsüli a tétovázást, a visszalépést. A kalodából csak hazai összefogással, elkötelezett tudatos nemzetszolgálat-vállalással lehet kitörni.

A magyar nemzeti értelmiség és írástudók összefogása kialakulóban van.

A Magyar Katolikus Püspöki Kar 1996-ban kelt körlevele még számos hiányosságot tartalmaz, megreked a ténymegállapításnál, és a bűnösöket sem nevezi meg. Mindamellett az már egy jóindulátú felhívás, biztató kezdet.

Más korban, más feltételek között íródott Csernoch János bíboros, hercegprímás 1920. június 30-án kiadott pásztorlevele. A benne foglaltak ma is időtállóak, útmutatásul szolgálnak számunkra a mostani zűrzavaros időben is. Érdemes felidézni üzenetét:

„Magyarországon rövid ideig hivatalos tanítás volt a nemzetköziség és a világpolgárság. A faji és nemzeti érzést mint a múlt kellemetlen maradványait üldözték. Harcot hirdettek minden nemzeti elkülönülés állítólagos okai ellen: az uralkodók, arisztokraták és a katonaság ellen. Úgy jóslták, hogy a szabadkereskedelem és a világgazdaság eltöröl minden nemzeti és faji különbséget, a népeket testvérekké avatja.

Ez a tanítás nyílt tagadása volt a valóságnak, a természetes alakulás adott tényeinek és ugyanazért csúf kudarcát csakhamar megértük. A keresztény tanítás szerint a faj, a nemzet, a nép éppúgy Isten alkotása, mint az egyén: az Isten gondolatának megnyilvánulása, a természetbe oltott törvények terméke. Az egyes nemzeteknek külön természetes adományai, képességeik, külön hivatásuk van, mely nemcsak a földrajzi és égalji viszonyoktól, munkafeltételektől és kultúrfokozatoktól függ.

Az emberiségnek magasabb szellemi és erkölcsi ideálokban való egyesítése igenis kívánatos és lehetséges, de a faji és nemzeti vonások, a hazához való ragaszkodás soha el nem tüntethető, mert természetesek és mint ilyenek, nem is akadályai, hanem előmozdítói az emberiség haladásának. Az embernek korlátokra van szüksége, mert annyit veszít tartalomában, amennyire szétfolylík a térben. Vörösmarty ezt úgy fejezte ki: „Amennyit a szív felfoghat magába, magunkénak csak annyit mondhatunk.”

A faji érzés feltámadása, a nemzeti öntudat és a hazaszeretet feléledése nem politikai kurzus, nem ellenforradalmi hangulat, hanem a természetes igazság győzelme a hazugságon. A fajszeretet kultusza, a nemzeti és hazafias irány nem jelent visszafejlődést, hanem a kultúra ősforrásaihoz és éltető erőihez való visszatérést. Ezen az úton a keresztény népek eljutottak az egész emberiség közös szellemi és erkölcsi eszményeinek tiszteletéhez, amely ideálokat éppen a modern nemzetköziség akarta lerontani.

A magyarság szeresse erősen és józanul a fáját, az emberiség egyik legnemesebb és legtehetségebb fáját. Higgyen törhetetlenül a maga külön nemzeti hivatottságában, amilyen kevés népnek jutott osztályrészül a világon: közvetítő szerepében Kelet és Nyugat között. Nagy hivatása jelölte ki számára a hazát, a természetes határokkal szegélyezett Magyarországot, amelyet joga van megvédeni, visszakövetelni és visszaszerezni.

Esztergom, 1920. június 30-án.

Csernoch János
bíboros, Magyarország hercegprímása.

Örömmel nyugtázhatjuk azt a tény is, hogy zászlót bontott a Magyar Megújulási Mozgalom. Jóleső érzéssel fedezzük föl sorainkban a magyar történelmi keresztyén egyházak elkötelezett nemzeti érdekeket támogató főpapjait is. Már a követelések is azt a programtervezetet vázolják föl, amely valóban a nemzet megmentéséért száll síkra gazdasági, erkölcsi és a politika terén egyaránt.

A 17 követelés mindegyike jelenünket, jövőnket és benne létünket meghatározó sorskérdéseket vet föl.

Ez alkalommal a 17 követeléshez fűzzünk néhány megjegyzést. „17. Követeljük a kárpát-medencei határok igazságos rendezését! Az állam kötelessége, hogy az összmagyarság valós érdekeit képviselje!” Ma ennek a jogos követelésnek a hangoztatásától, 1989 óta rettegnek a honi külpolitika irányítói, holott a trianoni és az ezt megerősítő párizsi békediktátumok igazságtalan, gyalázatos voltát számos nyugati vezető politikus beismerte. A magyar külpolitika felelőseinek meg kell értetniük az illetékes európai politikai erőkkel, hogy ügyünk nemcsak magyar ügy, de európai is. A *békés határmódosításnak elérkezett az ideje*. Egyúttal merjük feltételezni, hogy nem vagyunk egyedül, és vannak a magyar ügynek külföldön is barátai, támogatói. Velük kell nemzetközi szinten kapcsolatokat felvenni.

Hallgassuk meg *Geoffrey Wheatcroft* angol publicista és Trianon-szakértő nemzetközi konferencián elhangzott felszólalását:

„A jövő kilátásai sokkal jobbak, mint gondolnánk. Amikor Magyarország felvétele az Európai Unióba napirendre kerül – és az szerintem már nincs messze – akkor Trianon kérdését is meg fogják vizsgálni. Ennek részeként a 75 évvel ezelőtt létrehozott kisebb és bizonyos esetekben mesterséges államalakulatok is újra vizsgálat alá kerülnek... Óriási igazságtalanságokat követtek el Trianonban, bár 75 év hosszú időnek tűnik, szó sincs arról, hogy túl késő lenne orvosolni az igazságtalanságokat.”

A magyarság atomizáltan él az anyaországban és az elvesztett részekben. Értékrendünk központi kate-

góriája, továbbra a nemzet. Felelősek vagyunk háttérbe szorított, a korlátozott magyar kisebbségért.

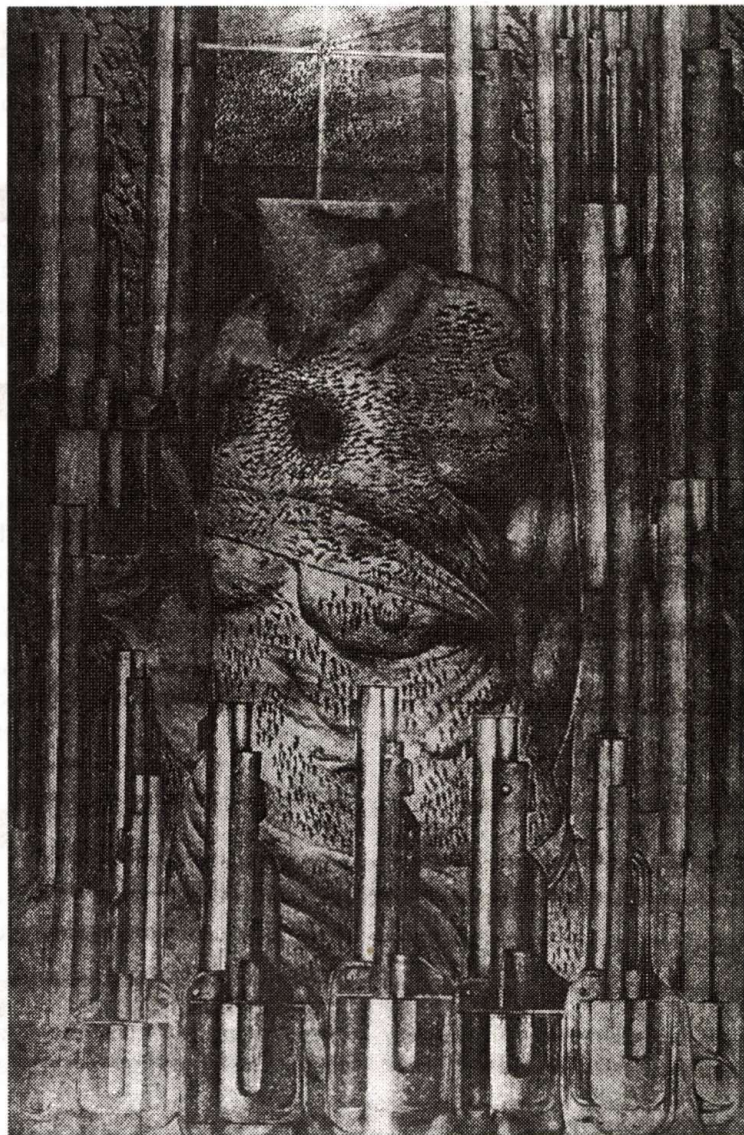
Kétségtelen, sorsunk alakulásában a történelmi körülmények meghatározóak. Mindamellet a népek, nemzetek történelmének, sorsának alakulását saját cselekedetei is döntő módon befolyásolják.

Küzdelmünk drámai, amelynek első fele tragédia, a másodiknak a katarzis után bekövetkező újra felemelkedésnek kell bekövetkeznie. Az is igaz, a

nemzet és ezen belül az egyén sohasem érzi magát befejezettnek.

Valami rajta túl levő felé tör, ami legbelső lényének megfelel, mert súlypontja és végső értelmet adó forrása nem önmaga, hanem az a tényleges, végtelen eszmény és szellemiség, amelyből hitet, erőt és reményt merít.

Illy László

Rádóczy Gyarmathy Gábor: Hősök emlékére